

فارسی ششم دبستان

سؤالات و دانستنی‌های درس پانزدهم : میوه‌ی هنر

کامل کنید...

۱- با استفاده از حروف داخل پرانتز، کلمه‌های زیر را کامل کنید.

الف) ...مر (نتیجه) ب) ...د (پاداش) پ) ...مت (علم و دانش)

درست یا نادرست...

☐ × ☐ ✓

۲- کلمه‌ی «پار» کوتاه‌شده‌ی کلمه‌ی «پارسال» است.

☐ × ☐ ✓

۳- مصراع «کردار، نکو کن که نه سودی است ز گفتار» یک جمله‌ی امری است.

☐ × ☐ ✓

۴- «ندا و منادا» یک نوع شبه جمله است.

☐ × ☐ ✓

۵- کلمه‌ی «حکما» جمع کلمه‌ی «حکمت» است.

پاسخ دهید...

۶- معنی کلمه‌هایی را که زیر آن‌ها خط کشیده شده است، بنویسید.

الف) سر فرورد و بگریست و سخت دلتنگ شد. ب) شد توده در آن باغ، سحر، هیمه‌ی بسیار.

پ) ناچیزی تو، کرد بدین گونه تو را خوار.

۷- برای هر کدام از کلمه‌های زیر، دو هم‌خانواده بنویسید.

الف) مجهول ← ب) حاصل ← پ) اشتعال ←

۸- در هر جمله، یک غلط املایی وجود دارد، آن را پیدا و اصلاح کنید.

الف) افلاتون چون این سخن بشنید، سخت دلتنگ شد. ب) برای من از این بدتر چیست که جاحلی مرا بستاید.

پ) آن قسه شنیدید که در آن باغ، یکی روز

۹- برای هر کدام از کلمه‌های زیر، یک کلمه‌ی متضاد بنویسید.

الف) ادبار ← ب) جور ← پ) سرآغاز ←

۱۰- هر کدام از کلمه‌های زیر، کوتاه شده‌ی چه کلمه‌ای است؟

الف) شه ← ب) دی ← پ) که ←

۱۱- در هر کدام از عبارت‌های زیر، شبه جمله را مشخص کنید.

الف) سعدیا! مرد نکونام، نمیرد هرگز ب) آوخ که شدم هیزم و آتشگر گیتی

۱۲- در شعرهای زیر قافیه‌ها را پیدا کنید.

الف) آوخ که شدم هیزم و آتشگر گیتی / اندام مرا سوخت چنین ز آتش ادبار

ب) خندید برو شعله، که از دست که نالی / ناچیزی تو، کرد بدین گونه تو را خوار

۱۳- بیت‌های زیر را به صورت ساده و روان بنویسید.

الف) گفتش تبر آهسته که جُرم تو همین بس / کاین موسم حاصل بود و نیست تو را باز
 ب) آسان گذرد گر شب و روز و مه و سالت / روز عمل و مزد، بود کار تو دشوار

۱۴- با توجه به بیت «جز دانش و حکمت نبود میوهی انسان / ای میوه فروش هنر، این دَکّه و بازار»، حاصل و نتیجه‌ی انسان چه چیزی است؟

۱۵- چرا هنگامی که فردی نادان از ما تعریف می‌کند، نباید خوشحال بشویم؟

۱۶- در ترکیب‌های زیر، «موصوف و صفت» و «مضاف و مضاف‌الیه» را مشخص کنید.
 میوهی انسان / کردار نیکو / جور تبر / آتشگر گیتی / شاخ بی‌بر / مرد هیزم‌شکن

۱۷- آرایه‌ی بیت «گفتش تبر آهسته که جرم تو همین بس / کاین موسم حاصل بود و نیست تو را بار»، را بنویسید.

۱۸- نقش دستوری کلمه‌های مشخص شده را بنویسید.

دهقان چو تنور خود از این هیمه برافروخت...

۱۹- عبارت زیر چند جمله دارد؟

«گفت: ای حکیم! امروز فلان مرد را دیدم که سخنِ تو می‌گفت و تو را دعا می‌کرد و می‌گفت: بزرگ‌مردی است که هرگز کس چون او نبوده است و نباشد.»

۲۰- رابطه‌ی میان واژگان زیر را بنویسید.

الف) حکیم و دانشمند: (/ ب) جاهل و عاقل: (/ پ) تیشه و ارّه: (/ ت) هیمه و هیزم: (/ ث) گفتار و گویش: (/

۲۱- «من کیستم»؟

«نام اصلی من رخشنده است. در تبریز به دنیا آمده‌ام و پدرم از نویسندگان بنام ایران و مدیر مجله‌ی بهار بوده است. شعرهایم در زمینه‌ی موضوعات اجتماعی، اخلاقی و انتقادی است و حالتی اندرزگونه دارد.»

۲۲- با توجه به سه بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید.

کز من نه دگر بیخ و بنی ماند و نه شاخی / از تیشه‌ی هیزم‌شکن و ارّه‌ی نجّار
 گفتش تبر آهسته که جُرم تو همین بس / کاین موسم حاصل بود و نیست تو را بار
 خندید برو شعله، که از دست که نالی / ناچیزی تو، کرد بدین‌گونه تو را خوار
 الف) قالب شعر چیست؟
 ب) علّت قطع کردن درخت سپیدار چیست؟ (از دیدگاه تبر)
 پ) علّت خواری سپیدار چیست؟ (از دیدگاه شعله)
 ت) در بیت اوّل یک آرایه‌ی ادبی بیابید و بنویسید.

۲۳- در بیت «آن قصّه شنیدید که در باغ یکی روز / از جور تبر، زار بنالید سپیدار»، کدام واژه نهاد است؟

۲۴- بیت «علم چندان که بیشتر خوانی / چون عمل در تو نیست، نادانی» با کدام بیت، ارتباط معنایی دارد؟

- (۱) جز دانش و حکمت نبود میوهی انسان / ای میوه فروش هنر، این دگه و بازار
- (۲) از گفته‌ی ناکرده و بیهوده، چه حاصل / کردار نکو کن که نه سودی است ز گفتار
- (۳) آن شاخ که سر برکشد و میوه نیارد / فرجام، به جز سوختنش نیست سزاوار
- (۴) آسان گذرد گر شب و روز و مه و سالت / روز عمل و مزد، بود کار تو دشوار

۲۵- در شعر «میوهی هنر» از کدام آرایه‌های ادبی استفاده شده است؟

- (۱) منازره - مبالغه (۲) مبالغه - کنایه (۳) جان‌بخشی - مبالغه (۴) منازره - جان‌بخشی

۲۶- علامت‌های نگارشی در پایان کدام یک از موارد زیر، با هم یکسان است؟

- (۱) شبه جمله - ندا و منادا (۲) جمله‌ی خبری - شبه جمله
- (۳) ندا و منادا - جمله‌ی امری (۴) جمله‌ی خبری - جمله‌ی عاطفی

۲۷- در کدام نوع نوشته، نویسنده به یک نوشته‌ی کوتاه قدیمی، شاخ و برگ می‌دهد؟

- (۱) توصیف (۲) خلاصه‌نویسی (۳) بازسازی (۴) گزارش‌نویسی

۲۸- شعر «میوهی هنر» سروده‌ی کدام شاعر است؟

- (۱) احمد جام (۲) سعدی (۳) نظامی (۴) پروین اعتصامی

۲۹- کدام یک از عبارت‌های زیر «ترکیب اضافی» نیست؟

- (۱) آره‌ی نجار (۲) گفته‌ی بیهوده (۳) میوهی هنر (۴) آتشگر گیتی

۳۰- در بیت «کز من نه دگر بیخ و بنی ماند و نه شاخی / از تیشه‌ی هیزم‌شکن و آره‌ی نجار» منظور از «من» چه کسی است؟

- (۱) هیزم‌شکن (۲) شاعر (۳) درخت سپیدار (۴) نجار

۳۱- در کدام عبارت، «شبه جمله» وجود ندارد؟

- (۱) آوخ که شدم هیزم و آتشگر گیتی (۲) به‌به از این همه زیبایی!
- (۳) افسوس که جوانی چه زود گذشت (۴) تکلیف شهر خاطره‌های تو، روشن است.

۳۲- پیام کدام یک از ابیات زیر، صحیح نیست؟

- (۱) آسان گذرد گر شب و روز و مه و سالت / روز عمل و مزد، بود کار تو دشوار ← سهل گرفتن و دوری از سختی
- (۲) تو به صورت رفته‌ای، ای بی‌خبر / زان ز شاخ معنی‌ای بی‌بار و بر ← معرفت‌گرایی و دوری از ظاهر بینی
- (۳) دادند دو گوش و یک زبانت ز آغاز / یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی ← مذمت پُرگویی
- (۴) از گفته‌ی ناکرده و بیهوده چه حاصل / کردار نکو کن، که نه سودی است ز گفتار ← همراهی گفتار و عمل

۳۳- عبارت زیر، معادل ضرب‌المثل است؟

«وقتی کسی تجربه‌ی تلخی دارد و از آن تجربه آسیب‌دیده باشد، اگر در شرایط مشابه آن تجربه‌ی قبلی قرار گیرد، خواهد ترسید.»

- (۱) مارگزیده از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسد. (۲) هر که بامش بیش، برفش بیشتر
- (۳) کار نیکو کردن از پر کردن است. (۴) از این ستون به آن ستون فرجه

۳۴- در مصراع «خندید برو شعله، که از دست که نالی» نهاد کدام است؟

- (۱) او (۲) شعله (۳) درست (۴) نالی